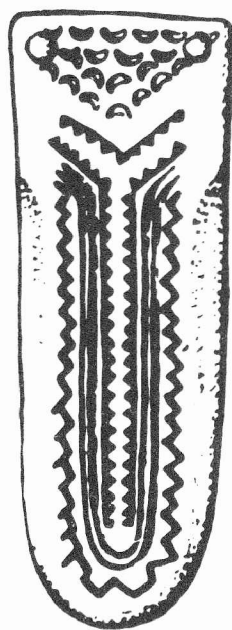

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1983

BRNO 1985

Vít Dohnal, Krajské vlastivědné muzeum Olomouc

V r. 1983 se terénní práce soustředily do východní části zahrady před universitními budovami /dříve objekty kapitulního děkanství/. Už v předešlé sezoně jsme středem zahrady položili dlouhou zjišťovací sondu /S 2/83/ ve směru S-J. V její severní části, nedaleko od zmíněných budov, se objevil konec dobře zachované kamenné zdi, směřující severovýchodním směrem do neprokopaného prostoru. Protože zdivo bylo masivní a nehluboko pod povrchem, byla naděje, že by se dala geofyzikálním průzkumem získat představa o průběhu zachycené zdi, případně o dalších zděných objektech někdejší zástavby. Na jaře byla tedy provedena ve spolupráci s n.p. Geoindustria Praha radiolokace a výsledky jsme pak ještě před začátkem letní sezóny ověřili kopanými sondami. Ukázalo se, že aplikovaná metoda nedává ve zdejších složitých terénních podmínkách výsledky, které by byly pro náš účel použitelné a zahájili jsme plošný odkryv v bezprostřední blízkosti románské válcové věže /nyní kaple sv. Barbory/.

Podobně jako v jiných letech, i letos se objevilo množství pravěkého materiálu /kultury středního eneolitu, věteřov a místy i HC/, ovšem většinou už v druhotné poloze, neboť pravěká vrstva byla obvykle porušena raněstředověkými, anebo i pozdějšími zásahy. Na poměrně světlé pravěké vrstvě ležela silná vrstva černé uhlé hlíny s hojnými střepy z tuhové i netuhové mladohradištní keramiky. V tomto tmavém horizontu se prakticky nedají rozlišit jednotlivé objekty. Pedologické vlastnosti zeminy jsou však takové, že se v ní zachovávají prázdné dutiny po kulech zmizelých nadzemních trámových konstrukcí, a to i hrany těchto dutin, pokud samozřejmě šlo o trámy tesané. Z chronologického hlediska byla důležitá větší jáma, v jejímž obsahu se kromě keramiky /převládaly tuhové střepy/ objevily i zlomky kostěných hřebenu, dále dvě neúplně železné ostruhy a také stříbrná záušnice nejmenšího typu. Do mladohradištního období patří hlinitý val s kamennou plentou na vnitřní straně, spočívající přímo na tmavém hlinitém horizontu. Plenta, pečlivě složená z plochých lomových kamenů /kulmská břidlice místního původu/, se zachovala do výšky téměř 1 m, takže bylo možno dobře pozorovat jednotlivé vrstvy kamene, spojovaného jílovitým pojivem bez vápna. Jádro hrady tvořil žlutý hlinito-kamenitý násyp, uložený na 20-30 cm silné vrstvě čistého jílu. Vnější strana fortifikace se neobjevila. Z drobných nálezů je třeba se zmínit o železné misce slezského typu a o téměř úplném hrnku středohradištního rázu opodál. Oba předměty ležely nikoliv v tmavé mladohradištní vrstvě, ale pod ní, až na povrchu pravěkého horizontu, takže byly stratigraficky zřetelně odděleny od mladohradištních nálezů. Pozoruhodným nálezem je dále velký bronzový gombík se stopami po zlacení z poslední třetiny 9. století. Je to kromě nevelkého počtu středohradištních střepů, které se občas vyskytnou mezi nálezů z mladohradištní vrstvy, první bezpečně velkomoravský nález z dómského návrší. Gombík ležel u dna středověké jámy, takže původní nálezové okolnosti neznáme. Na jiném místě byl nalezen střep z terry sigillaty, který se dostal do mladohradištní vrstvy. Je to první nález římsko-provinciální keramiky v Olomouci, který i při své výjimečnosti zapadá do celkového obrazu, daného poměrně hojnými nálezů římských mincí v okolí olomouckého kopce¹.

Do období knížecího hradu patří velká zděná budova, jejíž základové zdivo překrývá plentu mladohradištního valu a sama je překryta budovami kapitulního děkanství. Plošným odkryvem jsme obnažili její JV nároží a část jižní obvodové zdi. Z polohy fragmentu je zřejmé, že budova byla svojí delší osou orientována ve směru Z-V a odpovídala tedy přesné poloze známého románského paláce, který se nachází poněkud dál jihovýchodním směrem. Jde o další velkou stavbu, patrně románského stáří, o níž se dosud nevědělo, ovšem její interpretace zatím není možná. Úkolem dalšího výzkumu bude zjistit, jakou funkci mohla mít objevená budova v rámci ostatní hradní zástavby.

Poznámka:

1 I. L. Červinka, Římské mince z nálezů na Moravě, ČVSMO LV 1946, 167.

Systematische Grabung der Domanhöhe in Olomouc - 8. Etappe /Bez. Olomouc/. Bei der Flächenabdeckung im östlichen Teil des Gartens vor den Universitätsgebäuden /früher Domdeka - nat/ wurde eine Befestigung erfasst, die zur jungburgwallzeitlichen Siedlung aus dem 10. - 11. Jh. gehört, die auf der Domanhöhe vor der Gründung der Fürstenburg war. Erhalten blieb der erdige Wallkern und die Steinblende von der inneren Seite. Die äussere Wallseite konnte nicht freigelegt werden. In den jungburgwallzeitlichen Abschnitt gehört auch eine grössere Grube mit Graphitkeramik sowie ohne Graphit, mit beinernen Kämmen, eisernen Sporen und mit einem kleinen silbernen Schläfenring. Auf einer anderen Stelle fand man in der jungburgwallzeitlichen Schicht, in sekundärer Lage, einen terra sigillata-Scherben. Es ist bisher der erste Fund von römisch-provinzialer Keramik in Olomouc, aber bereits früher sind im Stadtgebiet römische Münzen gefunden worden. Unter der jungburgwallzeitlichen Schicht fand man auf der Oberfläche der prähistorischen Schichten eine eiserne Schüssel schlesischen Types und einen, in den mittelburgwallzeitlichen Abschnitt datierbaren, Topf. Im Inhalt einer mittelalterlichen Grube wurde ein grosser bronzener Kugelknopf gefunden. Es ist der erste verlässlich grossmährische Fund auf der Domanhöhe. Keramikfunde mittelburgwallzeitlichen Ursprunges kommen ab und zu in jungburgwallzeitlichen Schichten vor, aber vorläufig sind es nur wenige. Unter den Barockgebäuden des ehemaligen Dekanates gelang es Fundamente eines grossen Gebäudes romanischen Alters festzustellen, in dessen Grabung im nächsten Jahre fortgesetzt wird.

P ŘEHLED V Ý Z K U M Ů 1983

Vydává:	Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor:	akademik Josef P o u l í k
Redaktoři:	Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady:	Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby:	A. Krechlerová /pokud není na tabulce uveden jiný autor/
Na titulním listě:	stříbrné nákončí opasku z kostrového hrobu z období stěhování národů v Boroticích /okr. Znojmo/
Tisk:	Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo:	ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis:	400 kusů - neprodejně